

Tendenser for social mobilitet og uddannelse blandt unge med dansk og ikke-vestlig baggrund

Baggrund

DEA har tidligere set på uddannelsesmobilitet for 35-årige født mellem 1966 og 1981 i notatet "Tendenser for social mobilitet og uddannelse" fra september 2019. Resultaterne fra dette notat viser bl.a., at kun knap halvdelen af mænd, med ikke-vestlig baggrund født i 1981 og opvokset i en lavindkomstfamilie, havde en uddannelse som 35-årig, mens det samme er gældende for ca. 60 pct. af unge fra samme indkomstgruppe men med dansk baggrund.

Et andet resultat er, at andelen af unge uden uddannelse er faldet for unge med ikke-vestlig baggrund, da andelen for unge fra lavindkomstfamilier lå på 70-75 pct. for 15 år til de ca. 50 pct. i dag. Andelen af mænd med dansk baggrund og fra lavindkomstgruppen, der ikke har en uddannelse som voksne, har i samme periode ligget stabilt på ca. 40 pct. Dette indikerer, at forskellen i uddannelsesniveaet mellem unge med henholdsvis dansk og ikke-vestlig baggrund langsomt er blevet mindre.

Dette notat følger op på resultaterne i notatet "Tendenser for social mobilitet og uddannelse" og undersøger om tendensen til at unge med ikke-vestlig baggrund haler ind på unge med dansk baggrund, er fortsat, og hvordan udviklingen har været, hvis der også tages højde for hvilken baggrund de unge kommer fra, fx i form af forældres indkomstniveau. Ved at tage højde for forældrebaggrund kan fås et bedre sammenligningsgrundlag og således en mere reel vurdering af de unges mobilitet.

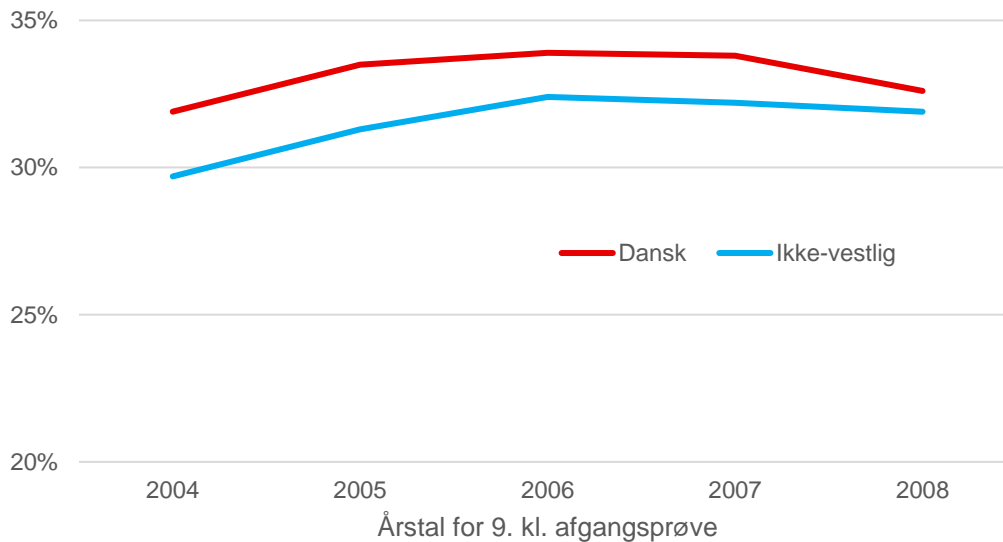
Uddannelsesstatus 10 år efter 9. kl. for unge med henholdsvis dansk og ikke-vestlig baggrund

Tendensen til at unge med ikke-vestlig baggrund klarer sig bedre i uddannelsessystemet bliver også bekræftet, hvis vi kigger på endnu yngre generationer som fx dem, der er født i slutningen af 1980'erne/starten af 1990'erne. Hvis vi ser på andelen af unge, der senest 10 år efter deres 9. kl. afgangsprøve, har fuldført deres videregående uddannelse, har forskellen mellem unge med henholdsvis dansk og ikke-vestlig baggrund ligget på 1,5 til 2 pct. point, jf. figur 1. Og forskellen er tilsyneladende indsnævret en smule over disse fem grundskoleårgange. Andelen af unge med videregående uddannelse 10 år efter 9. kl. er dog stadig højest for unge med dansk baggrund.

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Udarbejdet af:
Kristian Thor Jakobsen, cheføkonom, januar
2020

Figur 1: Andel med fuldført videregående uddannelse senest 10 år efter 9. kl. afgangsprøve fordelt efter etnicitet, 2014-2018

Note: Personer med fuldført universitetsbachelor men ej fuldført kandidatuddannelse tæller med som at have fuldført en videregående uddannelse. Unge med ikke-vestlig baggrund omfatter både unge født i og uden for Danmark.

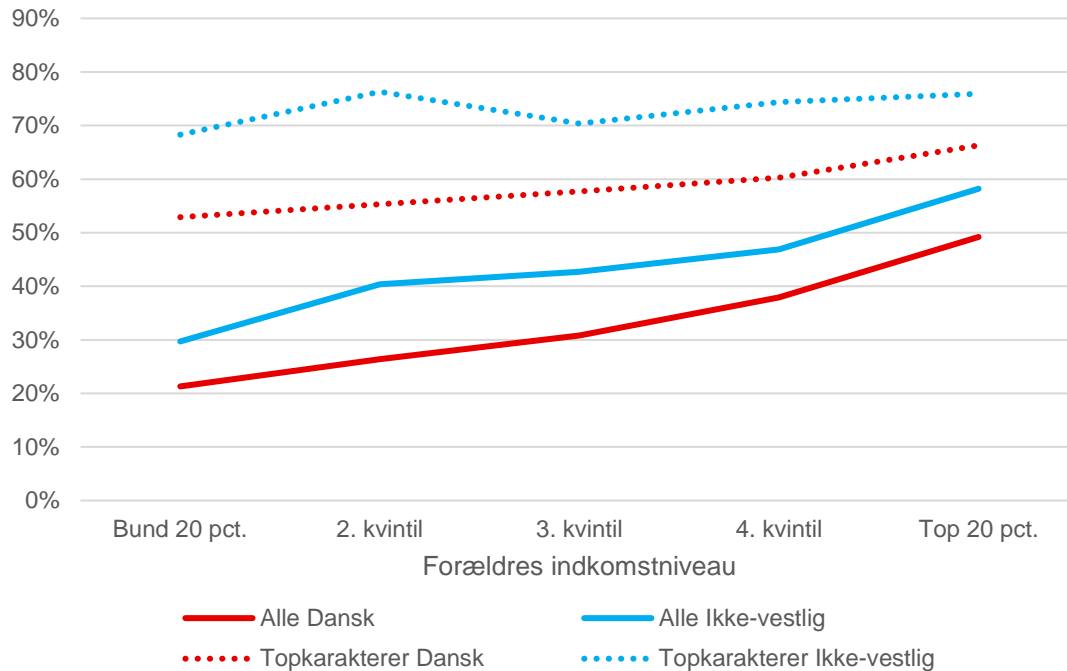
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Den simple sammenligning mellem danske og ikke-vestlige unge fanger dog ikke, at de to grupper af unge overordnet set har ret forskellige udgangspunkter, når det kommer til forældrenes ressourcer. Hvis vi fx opdeler de unge efter deres forældres indkomstniveau i årene, hvor de unge gik i 7.-9. kl., er unge med ikke-vestlig baggrund klart overrepræsenteret blandt forældre med de laveste indkomster.

Vi opdeler derfor de unge efter deres forældres indkomstniveau og opgør igen andelen af unge med videregående uddannelse ti år efter 9. kl., hvor de unge er opdelt efter både oprindelse og forældrenes indkomstniveau. Ved denne opdeling er andelen af unge med en videregående uddannelse ti år efter 9. kl. nu faktisk højere blandt ikke-vestlige unge sammenlignet med danske unge uanset forældrenes indkomstniveau, jf. figur 2. For unge opvokset i lavindkomstfamilier, hvor forældrenes indkomst er blandt de 20 pct. laveste, er andelen med videregående uddannelse 30 pct. blandt ikke-vestlige unge, mens den kun er 21 pct. for danske unge opvokset i familier fra samme indkomslag.

Og forskellen i andelen mellem de to grupper af unge bliver endnu større, hvis vi udelukkende ser på unge, der fik blandt de 20 pct. højeste karaktersnit i dansk og matematik ved 9. kl. afgangsprøven.

Figur 2: Andel med fuldført videregående uddannelse senest 10 år efter 9. kl. afgangsprøve fordelt efter etnicitet, forældres indkomstniveau og karaktersnit fra 9. kl., 2014-2018

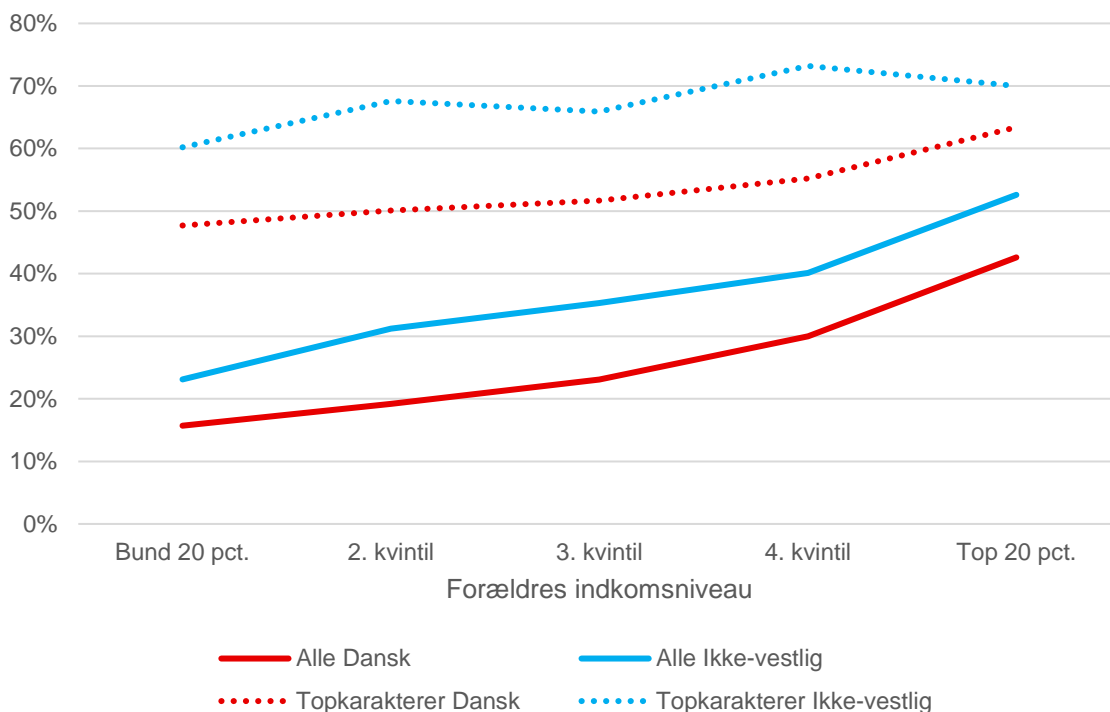
Note: Personer med fuldført universitetsbachelor, men ej fuldført kandidatuddannelse tæller med som at have fuldført en videregående uddannelse. Unge med ikke-vestlig baggrund omfatter både unge født i og uden for Danmark. Personer i gruppen "Topkarakterer" er unge, der til 9. kl. afgangsprøve i dansk og matematik fik et snit blandt de 20 pct. højeste. Forældrenes indkomst er opgjort omkring tidspunktet, hvor den unge afslutter 9. kl. (se DEAs rapport "Tendenser for social mobilitet og uddannelse" for yderligere detaljer for indkomstbegreb mv.). Bemærk at antallet af unge med ikke-vestlig baggrund i topindkomstgrupperne er relativt små, hvilket gør estimerne for disse grupper usikre.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Og denne tendens gælder også, hvis vi kun ser på fx drenge, jf. figur 3. Her er forskellen mellem de to grupper, når vi ser på lavindkomstgruppen, på omkring 7 pct. point.

Der er altså en tendens til, at flere unge med ikke-vestlig baggrund har fuldført en videregående uddannelse 10 år efter 9. kl., når vi sammenligner med danske unge, hvor forældrene har haft samme indkomstniveau. Og dette er uanset, om vi ser på drenge eller piger. Dette bekræfter altså tendensen fra "Tendenser for social mobilitet og uddannelse", hvor andelen af 35-årige uden uddannelse var faldet markant for fx mænd med ikke-vestlig baggrund, mens den i samme periode havde ligget konstant for danske mænd.

Figur 3: Andel drenge med fuldført videregående uddannelse senest 10 år efter 9. kl. afgangsprøve fordelt efter etnicitet, forældres indkomstniveau og karaktersnit fra 9. kl., 2014-2018

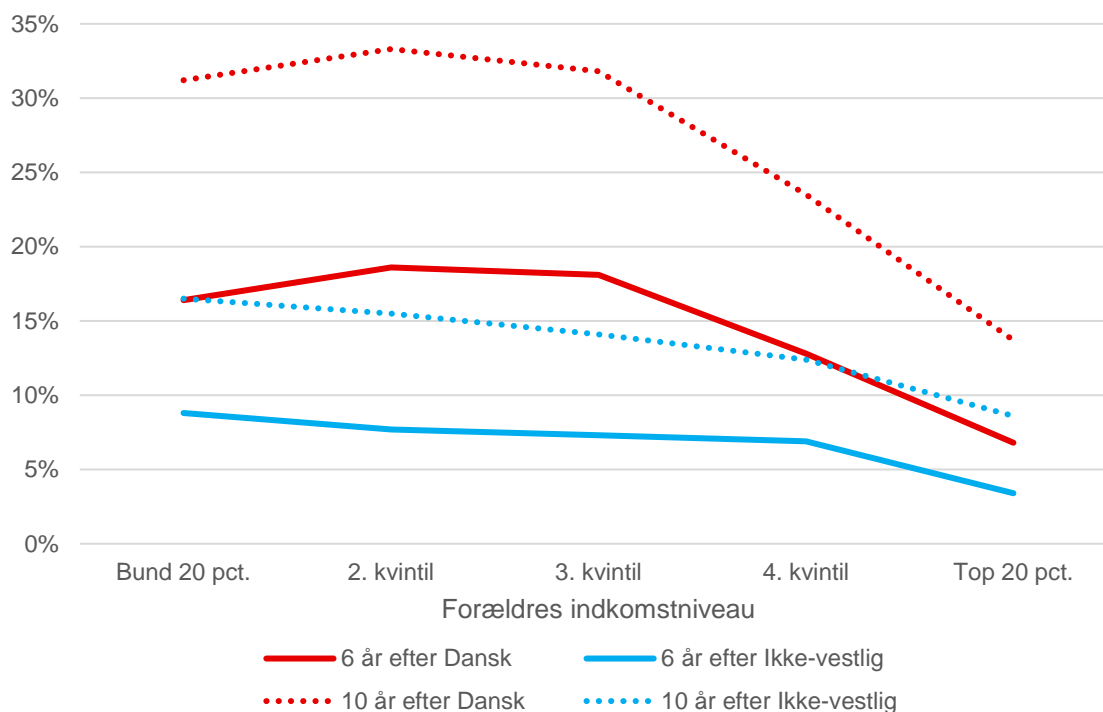
Note: Personer med fuldført universitetsbachelor men ej fuldført kandidatuddannelse tæller med som at have fuldført en videregående uddannelse. Unge med ikke-vestlig baggrund omfatter både unge født i og uden for Danmark. Personer i gruppen "Topkarakterer" er unge, der til 9. kl. afgangsprøver i dansk og matematik fik et snit blandt de 20 pct. højeste. Forældrenes indkomst er opgjort omkring tidspunktet, hvor den unge afslutter 9. kl. (se DEAs rapport "Tendenser for social mobilitet og uddannelse" for yderligere detaljer for indkomstbegreb mv.). Bemærk at antallet af unge med ikke-vestlig baggrund i topindkomstgrupperne er relativt små, hvilket gør estimerne for disse grupper usikre.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Den højere andel af unge med videregående uddannelse 10 år efter 9. kl. blandt ikke-vestlige unge kan dels være drevet af stærkere præferencer for videregående uddannelse for disse unge og dels mindre brug af fx efterskole og sabbatår. Og det er i hvert fald tydeligt, at de ovenstående resultater ikke gælder for alle dele af uddannelsessystemet som fx erhvervsuddannelserne, jf. figur 4.

Andelen af unge med en erhvervsuddannelse henholdsvis 6 og 10 år efter 9. kl. er klart lavere for unge med ikke-vestlig baggrund sammenlignet med danske unge. Fx har 31 pct. af danske unge opvokset i en lavindkomstfamilie en erhvervsuddannelse ti år efter 9. kl., mens det kun gælder for omkring 17 pct. af ikke-vestlige unge opvokset i lignende familier. Dette bekræfter dels, at uddannelsespræferencerne formentlig er forskellige blandt unge med henholdsvis dansk og ikke-vestlig baggrund. Men også at der udestår en opgave med at få flere unge med ikke-vestlig baggrund til at tage en erhvervsuddannelse .

Figur 4: Andel med erhvervsuddannelse henholdsvis 6 og 10 år efter 9. kl. afgangsprøver fordelt efter etnicitet, forældres indkomstniveau og karaktersnit fra 9. kl., 2014-2018

Note: Personer med fuldført universitetsbachelor men ej fuldført kandidatuddannelse tæller med som at have fuldført en videregående uddannelse. Unge med ikke-vestlig baggrund omfatter både unge født i og uden for Danmark. Personer i gruppen "Top-karakterer" er unge, der til 9. kl. afgangsprøver i dansk og matematik fik et snit blandt de 20 pct. højeste. Forældrenes indkomst er opgjort omkring tidspunktet, hvor den unge afslutter 9. kl. (se DEAs rapport "Tendenser for social mobilitet og uddannelse" for yderligere detaljer for indkomstbegreb mv.). Bemærk at antallet af unge med ikke-vestlig baggrund i topindkomstgrupperne er relativt små, hvilket gør estimerne for disse grupper usikre.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik